

**ВСТАНОВЛЕННЯ ВИДУ І РОЗМІРУ ШКОДИ,
ЗАВДАНОЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ,
ПОВ'ЯЗАНИМ ІЗ НЕЗАКОННИМ ЗАВОЛОДІННЯМ ЗЕМЛЮ**

У статті на основі контекстуального аналізу вироків, постановлених у кримінальних правопорушеннях, метою яких є незаконне заволодіння землею, визначено, що встановлення розміру шкоди здійснюється на підставі долучення до матеріалів кримінального провадження: розписки чи інших підтверджуючих документів про передачу грошових коштів; результатів грошової оцінки земельної ділянки; висновку оціночно-земельної експертизи. Визначено, що, розкриваючи змістовну наповнюваність суспільно небезпечних наслідків під час самовільного зайняття земельної ділянки, тобто завданої шкоди, необхідно враховувати норми Закону, відповідно до яких чинним законодавством передбачено порядок визначення розміру шкоди саме за самовільне зайняття земельної ділянки. Наголошено, що у разі відсутності повної інформації, необхідної для встановлення вартості земельної ділянки, можливе проведення земельно-технічної експертизи, яка проводиться методом зіставлення аналогічних пропозицій вартості земельних ділянок станом на рік, у якому було вчинено злочин, та визначаються ймовірна ринкова вартість земельної ділянки та її правовий статус. Доведено, що для встановлення розміру завданої шкоди в результаті самовільного зайняття земельної ділянки слідчий повинен під час слідчих (розшукових) дій правильно встановити площу самовільно зайнятої земельної ділянки. При цьому важливо розмежовувати самовільно зайняту земельну ділянку, яка фактично незаконно використовувалась, та прилеглу земельну ділянку, яка не є предметом злочину та не була самовільно зайнята. Встановлення розміру матеріальної та нематеріальної шкоди під час розслідування кримінальних правопорушень, метою яких є незаконне заволодіння землею, здійснюється шляхом проведення позапланових перевірок, проведення будівельно-технічної експертизи, яка дає змогу встановити об'єм видобутої суміші із земельної ділянки та суму завданих збитків. Проблемним питанням, яке виникає під час встановлення розміру шкоди, заподіяної злочинцем у справах, пов'язаних із незаконним заволодінням землею, є відсутність визначеного в КПК України порядку призначення позапланових перевірок.

Ключові слова: досудове розслідування, матеріальна шкода, встановлення шкоди, оцінка землі, розмір завданої шкоди.

The article, based on a contextual analysis of convictions in criminal offenses for the purpose of unlawful seizure of land, determines that the determination of the amount of damage is based on the attachment to the criminal proceedings: receipts or other supporting documents for the transfer of funds; the results of monetary valuation of the land plot; conclusion of appraisal and land examination. It is determined that disclosing the substantive content of socially dangerous consequences during the unauthorized occupation of a land plot, i.e. damage caused, it is necessary to take into account the provisions of the Law, according to which the current legislation provides for the procedure for determining the amount of damage for the unauthorized occupation of a land plot. It is emphasized that in the absence of complete information necessary for establishing the value of the land plot, it is possible to carry out a land-technical examination, which is carried out by a method of comparing similar proposals of the value of the land plots as of the year in which the crime was committed, and to determine the probable market value of the land and its legal status. It is proved that in order to determine the amount of damage caused as a result of unauthorized occupation of the land plot, the investigator

must correctly establish the area of the illegally occupied land plot during the investigative (search) actions. In doing so, it is important to differentiate between an illegally occupied land plot that was actually illegally used and an adjacent land plot that is not the subject of a crime and has not been occupied intentionally. Determining the amount of material and non-pecuniary damage during the investigation of criminal offenses aimed at illegal seizure of land is carried out by means of unscheduled inspections, construction and technical examination, which allows determining the volume of extracted mixture from the land plot and the amount of damages. A problematic issue that arises when determining the amount of damage caused by crime in cases involving the illegal occupation of land is the lack of a procedure for the appointment of unscheduled inspections in the CPC of Ukraine.

Key words: *pre-trial investigation, pecuniary damage, damage detection, land valuation, size of harm caused.*

Вступ. Встановлення розміру шкоди, заподіяної кримінальним правопорушенням, пов'язаним із незаконним заволодінням землею, є одним із найбільш складних питань доказування. Від правильного визначення розміру матеріальної шкоди залежить доведеність окремих складів злочину. Аналіз правозастосовної практики свідчить, що у 73 % досліджених виправдувальних вироків, постановлених у справах про злочини, пов'язані з незаконним заволодінням землею, не доведено характер і розмір шкоди. Зазначене свідчить про існування проблем у визначенні характеру та розміру матеріальної шкоди, які потребують дослідження.

У теорії кримінального процесу низка теоретиків приділяли увагу дослідженню питань встановлення характеру та розміру шкоди, заподіяної злочинцем у справах, пов'язаних із незаконним заволодінням землею, зокрема такі: Р. Лемеха, І. Присяжнюк, І. Пилипенко, О. Дудоров, Т. Козлова, Л. Нагорна, М. Марченко, Т. Коваленко, Д. Дударець, О. Кулик, Д. Ковальський, С. Сахацький, Д. Ковальський, В. Захарчук та інші. Водночас слід зауважити, що здебільшого предметом дослідження зазначених науковців була матеріальна шкода, завдана самовільним зайняттям земельної ділянки, а порядок встановлення характеру та виду шкоди залишається дискусійним і сьогодні.

Постановка завдання. Метою статті є визначення характеру шкоди, завданої під час незаконного заволодіння земельними ділянками, залежно від їхньої групової належності та визначення порядку встановлення розміру завданої шкоди залежно від вчиненого злочину.

Результати дослідження. Розкриваючи змістовну наповнюваність суспільно небезпечних наслідків під час самовільного зайняття земельної ділянки, тобто завданої шкоди, необхідно враховувати норми Закону, відповідно до яких чинним законодавством передбачено порядок визначення розміру шкоди саме за самовільне зайняття земельної ділянки. Адже встановлення розміру шкоди у спосіб, який суперечить вимогам законодавства, є підставою для визнання результатів таких досліджень недопустимими.

Визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок здійснюється на підставі Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 963 від 25 липня 2007 р. (далі – Методика). Згідно з п. 1 ця Методика спрямована на визначення розміру шкоди, заподіяної державі, територіальним громадам, юридичним і фізичним особам, на всіх категоріях земель унаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу [1].

Згідно з п. 4 Методики розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, визначається для всіх категорій земель (крім земель житлової, громадської забудови) за такою формулою:

$$Шс = Пс \times Нп \times Кф \times Кі \quad (1),$$

де Шс – розмір шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, гривень;

Пс – площа самовільно зайнятої земельної ділянки, гектарів;

Нп – середньорічний дохід, який можна отримати від використання земель за цільовим призначенням, визначений у додатку 1, з урахуванням переліків, наведених у додатках 2 і 3 Методики;

Кф – коефіцієнт функціонального використання земель, визначений у додатку 4 Методики
Кі – коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель, який дорівнює добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за 2007 та наступні роки, що визначаються відповідно до Порядку проведення індексації грошової оцінки земель, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2000 р. № 783.

Сьогодні досить актуальною є проблема визначення шкоди, заподіяної самовільним зайняттям земельної ділянки у зв'язку з тим, що для підрахунку завданої матеріальної шкоди коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель не визначений. Його встановлення здійснюється відповідно до Порядку проведення індексації грошової оцінки земель, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2000 р. № 783, який втратив чинність. Це унеможливує встановлення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, а отже – і доведення складу злочину. Водночас у п. 289.3 ст. 289 Податкового кодексу України визначено, що центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації не пізніше 15 січня поточного року забезпечують інформування центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову та митну політику, і власників землі та землекористувачів про щорічну індексацію нормативної грошової оцінки земель.

Відповідно до п. 11 Прикінцевих положень Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» у 2018 р. проводилась загальнонаціональна (всеукраїнська) нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Під загальнонаціональною (всеукраїнською) нормативною грошовою оцінкою земель сільськогосподарського призначення мається на увазі нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення, яка проводиться на всій території України [2].

З огляду на зазначене вище визначення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки земель сьогодні можливе, однак для забезпечення належності та допустимості таких результатів для використання як доказу доцільно внести зміни в п. 4 Методики та викласти абзац 6 у такій редакції: «Кі – коефіцієнт індексації нормативної грошової оцінки земель, який дорівнює добутку коефіцієнтів індексації нормативної грошової оцінки земель за 2007 та наступні роки, що визначаються відповідно до п. п. 289.3 ст. 289 Податкового кодексу України».

Крім зазначеного вище, визначення розміру заподіяної шкоди у разі самовільного зайняття земельної ділянки має свої особливості залежно від правового режиму земельної ділянки [2]. Наприклад, особливий статус мають земельні ділянки, віднесені до земель житлової та громадської забудови. Визначення розміру заподіяної шкоди у разі належності самовільно зайнятої земельної ділянки до земель житлової та громадської забудови має особливість, яка полягає у врахуванні спеціальних коефіцієнтів (застосовуються до населених пунктів обласного значення, м. Києва, м. Севастополя і населених пунктів, віднесених до курортних), а також у тому, що розмір середньорічного доходу, який можна отримати від земель житлової та громадської забудови, диференційовано залежно від належності населеного пункту до тієї чи іншої групи за чисельністю населення [3, с. 65; 4].

Відповідно до п. 7 Методики розрахунок шкоди, заподіяної юридичним та фізичним особам внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, здійснюється Держсільсхозінспекцією на підставі матеріалів обстежень земельних ділянок, проведених відповідно до Порядку виконання земельно-кадастрових робіт і надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 1 листопада 2000 р. [5].

Отже, для встановлення розміру завданої шкоди в результаті самовільного зайняття земельної ділянки слідчий повинен під час слідчих (розшукових) дій правильно встановити площу самовільно зайнятої земельної ділянки. При цьому важливо розмежовувати самовільно зайняту земельну ділянку, яка фактично незаконно використовувалась, та прилеглу земельну ділянку, яка не є предметом злочину та не була самовільно зайнята. Аналіз вироків, постановлених у кримінальних провадженнях за ст. 197-1 КК України, свідчить, що однією з найпоширеніших підстав для винесення виправдувального вироку є неправильне визначення слідчим меж самовільно зайнятої земельної ділянки або не розмежування самовільно зайнятої земельної ділянки від тієї, яка розташована поруч. У разі, якщо в судовому засіданні не буде доведено відповідність меж і площі самовільно зайнятої ділянки, це призведе до неправильного розрахунку розміру шкоди, заподіяної внаслідок вчинення злочину. Тому під час визначення площі самовільно зайнятої земельної ділянки важливим є наявність доказів безпосереднього використання земельної ділянки

в межах самовільно зайнятої земельної ділянки. Крім того, в матеріалах кримінального провадження повинні бути докази, які б підтверджували встановлення шляхом проведення замірів, площі земельних ділянок, які були самовільно захоплені (наприклад, на яких було організовано культивування та сіяння сільськогосподарської культури), тощо. Відсутність у матеріалах кримінального провадження об'єктивних відомостей про площу земельних ділянок, які були самовільно зайняті, унеможливає здійснення правильного розрахунку розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок. Прикладом зазначеного є вирок Новомиргородського районного суду Кіровоградської області від 10 лютого 2015 р., відповідно до якого встановлено факт обробітку лише частини земельної ділянки, що унеможливило доведення факту спричинення потерпілому значної шкоди у зв'язку з обробітком земельної ділянки. Не доведено точної площі земельної ділянки, яка оброблялася, оскільки її точні заміри не здійснювалися під час проведення огляду місця події [6]. Ще одним прикладом є Вирок Токмацького районного суду Запорізької області від 17 березня 2014 р., відповідно до якого особу було визнано невинуватою через неправильні заміри площі земельної ділянки [7].

Отже, Методика визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 963 від 25 липня 2007 р., яка регулює порядок визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, потребує приведення у відповідність із вимогами чинного законодавства. Особливо важливо правильно визначити площу та межі самовільно зайнятої земельної ділянки для правильного встановлення розміру шкоди.

Після отримання результатів визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки, доцільно призначити судово-товарознавчу експертизу, яка має бути проведена з урахуванням дослідження, проведеного за методикою. Результати експертизи в такому разі будуть належним і допустимим доказом, який визначає розмір завданої шкоди.

Характер і розмір шкоди є кримінально-правовою ознакою. Кількісний аспект цієї ознаки дає змогу відмежувати злочинне самовільне зайняття земельної ділянки від адміністративної відповідальності (ст. 53-1 КУпАП). Відповідно до примітки до ст. 197-1 КК України, шкода визнається значною, якщо вона у 100 і більше разів перевищує неоподаткований мінімум доходів громадян.

Для кваліфікації адміністративних або кримінальних правопорушень сума неоподаткованого мінімуму встановлюється на рівні податкової соціальної пільги, визначеної пп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 розд. IV Податкового кодексу України для відповідного року (у розмірі, що дорівнює 50 % розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для будь-якого платника податку). Тобто для визначення розміру матеріальної шкоди, завданої самовільним зайняттям земельної ділянки та з метою розмежування злочину від адміністративного правопорушення необхідно визначити розмір неоподаткованого мінімуму станом на 1 січня податкового року, в якому було вчинено злочин.

Серед практиків є позиція, відповідно до якої розрахунок завданої матеріальної шкоди може здійснюватися відповідно до Порядку визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам (далі – Порядок) Такий порядок затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 284 від 19 квітня 1993 р. Аналіз Порядку та його порівняння з Методикою свідчить, що зазначений Порядок не може бути застосований до кримінальних правопорушень, про які йде мова, оскільки передбачає собою відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, а не встановлення розміру заподіяної шкоди внаслідок самовільного зайняття земельної ділянки. Крім того, поняття «матеріального збитку» відрізняється від поняття «шкоди» та має інший юридичний характер. Поняття «збитку» стосується договірних зобов'язань, тоді як негативним наслідком злочину є заподіяння шкоди. Наприклад, відповідно до п. 1 вказаного Порядку власникам землі та землекористувачам відшкодовуються збитки, заподіяні вилученням (викупом) і тимчасовим зайняттям земельних ділянок, встановленням обмежень щодо їх використання, погіршенням якості ґрунтового покриву та інших корисних властивостей земельних ділянок або приведенням їх у непридатний для використання стан і недоодержанням доходів у зв'язку з тимчасовим використанням земельних ділянок. Тобто збитки власникам землі та землекористувачам відшкодовуються відповідно до вищевказаного Порядку не у зв'язку з самовільним зайняттям земельної ділянки, а у зв'язку з вищевказаними (іншими) діями винних осіб. З огляду на зазначене позиція опитаних практиків є хибною та не може бути взята за основу.

Встановлення розміру шкоди, заподіяної злочинами, метою яких є незаконне набуття юридичних прав на землю (ст. ст. 190, 364, 365-2, 358, 366 КК України) має свою специфіку, яка обумовлена тим, що розмір завданої шкоди є кваліфікуючою ознакою, а не складовою об'єктивної сторони складу злочину. Під час розслідування шахрайства, вчиненого із земельними ділянками, матеріальна шкода відіграє другорядне значення. Першочерговим є умисел. Відсутність умислу на вчинення шахрайських дій із земельною ділянкою є підставою для винесення виправдального вироку [8]. Розмір завданої шкоди є кваліфікуючою ознакою.

Встановлення розміру шкоди, заподіяної шахрайством, вчиненим із земельними ділянками, не потребує призначення додаткових експертиз. Як правило, у разі вчинення злочину цієї категорії, грошові кошти, які є предметом злочину, передаються підозрюваному, обвинуваченому потерпілим під розписку, яка пишеться власноручно особою, яка отримала такі кошти (шахраєм). Тому розмір шкоди буде еквівалентний зазначеній у розписці сумі. Він підтверджується показаннями потерпілих, свідків. До матеріалів кримінального провадження долучається розписка.

Встановлення розміру шкоди у справах про злочини, пов'язані із зловживанням владою або службовим становищем (ст. 364 КК України), а також зловживанням повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України), що вчиняються з метою незаконного заволодіння землею, здійснюється на підставі грошової оцінки земельної ділянки. Грошова оцінка здійснюється в порядку, визначеному Законом України «Про оцінку земель» суб'єктами оціночної діяльності у сфері оцінки земель. Результати грошової оцінки земельної ділянки, яка стала предметом злочину, містяться в технічній документації земельної ділянки та беруться за основу під час встановлення розміру шкоди. Для визначення відповідності виконаної грошової оцінки земельної ділянки або прав на неї вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, методології, методам, оціночним процедурам проводиться оціночно-земельна експертиза, яка є доказом завданої матеріальної шкоди.

Аналіз правозастосовної практики свідчить, що у разі відсутності повної інформації, необхідної для встановлення вартості земельної ділянки, можливе проведення земельно-технічної експертизи, що проводиться методом зіставлення аналогічних пропозицій вартості земельних ділянок станом на рік, у якому було вчинено злочин, та визначаються ймовірна ринкова вартість земельної ділянки та її правовий статус [9]. Така практика є досить спірною, проте має місце у правозастосовній практиці.

Контекстуальний аналіз вироків, постановлених у справах про злочини, пов'язані із зловживанням владою або службовим становищем (ст. 364 КК України), а також зловживанням повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365-2 КК України), та правозастосовної практики свідчить, що під час розслідування цього виду злочинів для встановлення характеру та розміру шкоди майнового характеру, сторона обвинувачення посилається на звіт про експертну грошову оцінку, який встановлює вартість земельної ділянки [10]; інформативний лист про нормативно грошову оцінку земельної ділянки [11]; висновок суб'єктів оціночної діяльності [12] тощо. Однак така практика, на нашу думку, є хибною, оскільки відповідно до ч. 2 ст. 82 КПК України джерелом доказу є висновок експерта. Відповідно до ст. 93 КПК України збирання доказів здійснюється шляхом витребування висновків експертів. Наприклад, відповідно до Вироку Ленінського районного суду м. Запоріжжя від 19 травня 2015 р. стороною захисту надано та досліджено судом рецензію оцінювача з експертної грошової оцінки земельних ділянок на звіт, згідно з якою висновок про вартість земельної ділянки, складений стороною обвинувачення, не повною мірою відповідає вимогам п. 60 Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна та майнових прав», затвердженого Постановою КМУ від 10 вересня 2003 р. № 1440 [12]. Отже, наданий обвинуваченням звіт про експертну грошову оцінку земельної ділянки не є належним і допустимим доказом розміру завданої матеріальної шкоди [11–13].

Висновки. Отже, визначено, що встановлення розміру шкоди, заподіяної злочинами, метою яких є незаконне набуття юридичних прав на землю, здійснюється на підставі долучення до матеріалів кримінального провадження: розписки чи інших підтверджуючих документів про передачу грошових коштів; результатів грошової оцінки земельної ділянки; висновку оціночно-земельної експертизи.

Встановлення розміру матеріальної та нематеріальної шкоди під час розслідування кримінальних правопорушень екологічної спрямованості, метою яких є незаконне заволодіння землею, здійснюється шляхом проведення позапланових перевірок, проведення будівельно-технічної експертизи, яка дає змогу встановити об'єм видобутої суміші із земельної ділянки та суму завданих збитків. Проблемним питанням, яке виникає під час встановлення розміру шкоди, заподіяної

злочином у справах, пов'язаних із незаконним заволодінням землею, є відсутність визначеного в КПК України порядку призначення позапланових перевірок.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу : Постанова від 25 липня 2007 р. № 963. *Кабінет Міністрів України*. 2007. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/963-2007-%D0%BF>.
2. Про Державний бюджет України на 2018 р. : Закон України від 17 грудня 2007 р. № 2246-2246-VIII. *Верховна Рада України*. 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.
3. Козлова Т.В, Нагорна Л.Р. Самовільне зайняття земельних ділянок: причини та шляхи подолання. *Стратегія розвитку України*. 2015. № 1. С. 63–66.
4. Ухвала Чаплинського районного суду Херсонської області від 3 лютого 2016 р. Справа № 665/2023/14-к. *ЄДРСР*. 2016. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56305000>.
5. Про затвердження Порядку виконання земельно-кадастрових робіт та надання послуг на платній основі державними органами земельних ресурсів : Постанова від 1 листопада 2000 р. № 1619. Київ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1619-2000-%D0%BF>.
6. Ухвала Новомиргородського районного суду Кіровоградської області від 10 лютого 2015. Справа № 395/1387/14-к. 2015. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42675663>.
7. Ухвала Токмацького районного суду Запорізької області від 17 березня 2014 р. Справа № 328/3912/13-к. <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/38073994>.
8. Ухвала Києво-Святошинського районного суду Київської області від 24 березня 2014 р. Справа № 369/689/14-к. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/38068400>.
9. Ухвала Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області від 7 грудня 2015 р. Справа №607/8251/15-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/54114273>.
10. Ухвала Вільнянського районного суду Запорізької області від 17 лютого 2015 р. Справа № 314/4331/13-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42757751>.
11. Ухвала Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 24 липня 2012 р. Справа № 1-242/11. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26646407>.
12. Ухвала Ленінського районного суду м. Запоріжжя від 19 травня 2015 р. Справа № 334/11049/13-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/48558803>.
13. Ухвала Яворівського районного суду Львівської області від 16 травня 2018 р. Справа №460/2005/18. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/74006227>.
14. Ухвала Автозаводського районного суду м. Кременчука від 6 квітня 2016 р. Справа № 524/2230/16-к. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/56980088>.
15. Ухвала Дружківського міського суду Донецької області. Справа № 229/3094/17 від 23 серпня 2017 р. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/68559260>.